

Achtergrondinformatie bij het raadsvoorstel meerjarenfinanciering Brainport Development.

Wat is het effect van de Brainportsamenwerking voor Veldhoven en de regio?

Brainport is een bewezen succesformule

'Dat overkomt ons nooit weer'. Brainport is te zien als het regionale antwoord op de economische crisis zo'n 20 jaar geleden. Bedrijven (op alle niveaus en in alle sectoren), kennis- en onderwijsinstellingen én overheden sloegen daarna de handen ineen en zijn vanaf toen gaan bouwen aan een nieuwe economische netwerkstructuur. Daarin zochten zij, met de aanwezige kennisinfrastructuur als voedingsbodem, programmatisch de samenwerking en kwamen zij tot één structuurversterkende agenda en strategie. Doel: 'verbreding' van de regionale economie, groei van werkgelegenheid en welvaart (inclusiviteit) voor een ieder. Een langjarige strategie ontwikkelde zich via programma's als Stimulus (1995) Horizon (2002), Brainport Navigator (2005) en Brainport 2020 (2011). Dat de strategie effect heeft gesorteerd bleek in 2008, toen -met gelijke urgentie, inzet en maatregelen van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, zoals de Kenniswerkersregeling- de wereldwijde financiële crisis naar verhouding weinig vat kreeg op onze regio.

De Brainportregio staat er inmiddels goed voor. Volgens ING¹ behoort de Brainportregio landelijk tot de snelst groeiende regio's. In 2015 groeide de regionale economie met 3,2% wederom 1½ keer sneller dan het Nederlandse gemiddelde. Daarmee bestendigt Brainport een groeipad van inmiddels 10 jaren. In die periode bleven de werkloosheidscijfers onder het Nederlands gemiddelde, is het aantal starters en sterke groeiers ruim 7% resp. 19% hoger dan het Nederlandse gemiddelde, is het publieke R&D verdubbeld, is het aantal internationale kenniswerkers verdrievoudigd en de regio sterk geïnternationaliseerd. Belangrijk is dat het regionale bedrijfsleven inmiddels goed is gepositioneerd voor verandering. *'De hightechbedrijven die zich richten op chips en sensoren, robotica en 3-d printing ondersteunen het succes en de potentie. Ondernemers in op het binnenland gerichte sectoren als de bouw, detailhandel en horeca profiteren daar indirect van mee', aldus ING. Haar algemeen directeur roemde daarvoor de Triple Helix-samenwerking²; 'Was dat model niet geboren dan had Brabant in onze index tussen Limburg en Friesland gestaan. Je ziet dat dit model in het land wordt gekopieerd'.*

De erkenning is er dan ook alom.³ Actueel is dat, na de ICF Award voor Brainport regio Eindhoven in 2011, nu De Kempen meedingt tot 'slimste regio van de wereld' rondom Brainportthema's als 'smart manufacturing' en 'digital rural areas'.

Vergelijken we al deze resultaten met de uitgangspositie van Brainport zo'n 20 jaar geleden, dan zijn dit prestaties van formaat. Brainport, haar unieke samenwerking en uitvoeringskracht is een banenmotor gebleken.

¹ <https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/uw-regio/noord-brabant-en-limburg/index.html> 'Krachtige groei in Zuidoost-Brabant', ING Regiovisie Zuidoost-Brabant, ING Economisch Bureau (september 2015).

² ING Topman Ralph Hamers in zijn interview 'Bijzondere positie voor Brabantse economie', Eindhovens Dagblad, 10 oktober 2015.

³ O.a. 1. (2014) Eindhoven staat in Elsevier's ranglijst voor best presterende economische regio's in Nederland op 1, voor de regio's Amsterdam en Breda; 2 (2014) Onderzoeksbureau FDI Intelligence (Financial Times) zet Eindhoven op plaats 3 - na Londen en Helsinki - als beste regio in Europa om in te investeren; 3 (2013) Forbes roept Eindhoven uit tot meest inventieve stad van de wereld; 4 (2012) Fortune Magazine eert Eindhoven als potentiële nieuwe 'Silicon Valley', meest interessante steden voor startups wereldwijd; 5 (2011) Het Intelligent Community Forum benoemt Brainport regio Eindhoven in New York tot World's Smartest Region; 6 (2010) Brainport regio Eindhoven wint de Eurocities Award voor 'samenwerking'.

Waarom gaan we niet gewoon door zoals we al deden?

Stilzitten is geen optie.

Successen uit het heden zijn geen garantie voor de toekomst. Voor 2016 is de prognose, dat de regionale economie, anders dan in andere regio's, niet weet te versnellen.⁴ Zorgpunt is o.a. dat de arbeidsmarkt langzaam herstelt (met name voor langdurig werklozen) en banen in de industrie afnemen. Maar bovenal verandert onze samenleving in rap tempo door toenemende mondialisering, digitalisering en daarop gebaseerde verdringende technologieën. Dat heeft gevolgen voor ook onze –sterk op technologie en export gerichte- regio. Stilzitten is dan ook géén optie. Willen we niet achterop raken, dan moeten we meebewegen met de met ons concurrerende, sterk opkomende regio's, wereldwijd. Bijvoorbeeld als het gaat om starters en groeiers, kapitaal en vooral talent. *'We hebben de beste mensen nodig met de beste kennis om koploper te zijn in o.a. de machinebouw, de agrofood en de automotive'*, aldus Frans Huijbrechts, algemeen directeur van de Huijbrechts Groep (Helmond) bij het Regionaal Platform van de MRE op 16 december jl. We moeten dan ook *meer* doen en vooral ook *anders, adaptief* gaan handelen, willen we concurrerend blijven, banen creëren, zo blijvend inkomen genereren en inclusief voor onze inwoners zijn, zodat iedereen mee kan.

De nieuwe strategische koers voor de Brainport regio Eindhoven die hierop inspeelt is vastgelegd in "Brainport Next Generation". Ter uitvoering daarvan is een nieuw 'Meerjarenplan Brainport Development 2017-2020' opgesteld.

Wat willen we concreet bereiken met de (nieuwe) koers in het concept-meerjarenplan?

Op de bestaande programma's wordt meer ontwikkelruimte benut om:

- innovatie in het onderwijs aan te jagen. Tegelijk wordt verdieping gezocht door te komen tot nieuwe modellen voor leven-lang-leren. Onder andere door via experimenten (Brainport TechnologiePact Next Generation) nieuwe situaties te verkennen op het snijvlak van onderwijs en arbeidsmarkt en door concrete scholingsbehoeften van bedrijven beter aan te sluiten bij het regionaal onderwijs. Met proeven en monitoring wordt de noodzakelijke flexibele aanpak van (toekomstige) vraagstukken mogelijk gemaakt.
Concrete uitwerking hieraan wordt nu bijvoorbeeld gegeven in de zogeheten Brainportscholen, zoals het Heerbeeckcollege (Best), het Strabrechtcollege (Geldrop) en Jan van Brabantcollege (Helmond). Daarin wordt met docenten van deze scholen een nieuw onderwijsmodel (onderzoekend, ontdekkend en ontwerpnd leren) ontwikkeld dat deze scholen nog sterker verbindt met de (bedrijven in) Brainportregio en waarin vaardigheden centraal staan die de toekomstige toetreders tot de arbeidsmarkt nodig hebben in de 21ste eeuw. Het concept van de Brainport school breidt zicht succesvol uit. Zo zijn recent het Lorentz Casimir College, het Van Maerlant Lyceum, het Bisschop Bekkers College/Frits Philips Lyceum (allen Eindhoven), het Varendonck College (Asten/Someren) en het Dr. Knippenbergcollege (Helmond) aspirant-lid geworden;
- internationaal talent voor de regio te behouden.
Concrete uitwerking daarvan wordt nu bijvoorbeeld gegeven in de verdere ontwikkeling van het Brainport Talent Center. Daarin wordt talent gemakeld en geschakeld met gebruikmaking van 'online gemeenschappen', een gedeelde 'talentpool' en een innovatieve online tool, waar talenten in contact worden gebracht met werkgevers (TalentBOX). Een ander voorbeeld is de doorontwikkeling van het Arbeidsmarktdashboard, een soort 'TomTom' van de arbeidsmarkt waarin gebruikers (met name werkzoekenden en werkgevers) 'real

---

⁴ 'Regio's in 2016', ING Economisch Bureau (december 2015).

time' kunnen beschikken over alle aanwezige informatie over arbeidsmarkt, bijvoorbeeld in welke sectoren zich kansen voordoen voor werk, wat de ontwikkeling daarin is e.d..

- starters en groeiers (start-ups en scale-ups) te faciliteren. Niet alleen door deze zelf of via programma's zoals Bright Move te adviseren en te begeleiden maar ook door nog meer nadruk te leggen op verbindingen van initiatieven en partijen aan elkaar, zoals bijvoorbeeld nu in de nieuwe Startup Campus Hub, de samenwerking rond startups van TU/e, Fontys, Summa College, Bright Move, BOM en Brainport Development.

Concreet voorbeeld hiervan is het bedrijf SMART Photonics, een spin off van de TU/e die dankzij Bright Move tot ontwikkeling is gebracht. Het bedrijf is inmiddels partner in het zogenaamde Photon Delta project; een veelbelovend Brainportproject, waarin met Europese subsidie (OP-Zuid) en met partners waaronder TU/e, BOM en verschillende, meest nog jonge bedrijven, fotonica⁵ naar de markt wordt gebracht. Uit dit project zou wel eens een nieuwe ASML voort kunnen komen;

- de toegang van het regionale MKB tot financiering te blijven verbeteren, zoals bijvoorbeeld gebeurt via de 'Bankentafels' die op initiatief van Brainport Development in Zuidoost-Nederland worden georganiseerd. Aan die tafels vindt maandelijks overleg van financiers van diverse aard plaats. Zij delen, aan de hand van concrete, moeilijk te financieren cases, hun kennis, kunde en netwerk om deze bedrijven verder te helpen.

Concreet voorbeeld is Raxtar (Veldhoven), een MKB-familiebedrijf die -mede dankzij het netwerk van Kempische maakbedrijven- wereldwijd bouwliften bouwt om mensen en goederen langs gevels van in aanbouw zijnde torens te verplaatsen (o.a. Freedom Tower op 'Ground Zero' in New York). Na de financiële crisis van 2008 en de daarop volgende bouwcrisis ging het bijna mis met Raxtar, omdat de vaste financier op basis van de striktere interne regelgeving niet langer geld wilde uitlenen aan het bedrijf. De financieringstafel heeft voor dit bedrijf en daarmee zijn netwerk uitkomst gebracht. Het bedrijf maakt inmiddels succesvol gebruik van het Brainport Talent Center om -voor dit segment krappe arbeidsmarkt- cruciale vacatures in te vullen.

Concreet ander voorbeeld is de participatie van Brainport in 'StartupDelta', het initiatief onder leiding van Neelie Kroes om jonge bedrijvigheid aan Nederland te verbinden door o.a. het realiseren van een innovatieve kapitaalvoorziening voor technologie startups;

- (inter)nationaal uit te dragen dat Brainport de hightechregio van Nederland is om publiek en privaat in te investeren. Daarbij gaat Brainport scherper aan de wind zeilen door preciezer te worden waarin de regio op technologiegebied uitblinkt, waar haar toekomstig verdienvermogen ligt, met welke publieke en private partners en welke aanvullende publieke R&D op bestaande clusters van bedrijven – denk aan Food Connection Point en Brainport Industries- en nieuwe clusters van bedrijven nodig is (*clustervorming*).

Eén van die nieuwe clusters is het 'HighTechSoftware-cluster, waarin inmiddels zich 34 software bedrijven hebben verbonden. Deze software bedrijven werken voor én samen met hightechbedrijven uit onze regio. Binnen het cluster staan commercialisering en internationalisering hoog op de agenda.

Een nieuw, veelbelovend, cluster is het fotonicacluster dat zich heeft verenigd in het project Photon Delta (zie hiervoor). Brainport Development en BOM ondersteunen hier de clustervorming en het vermarkten van deze bijzondere technologie. Het moet onze regio positioneren als het hart van een nieuw Europees fotonicacluster waarin bedrijven, organisaties en kennisinstellingen die zich bezighouden met geïntegreerde fotonica samenwerken. De TU/e zal daarvoor een

---

⁵ Fotonica of Opto-elektronica is een wetenschappelijke en technische discipline die zich bezighoudt met de wisselwerking tussen licht (fotonen) en elektronen (elektronica). Het gaat dus om elementen die elektrische stroom omzetten in licht (lichtbron) en elementen die licht omzetten in elektrische stroom (lichtdetector). Voorbeelden hiervan zijn LED's, LASER, (dunne film) zonnecellen etc.

nieuw onderzoeksinstituut oprichten. In het cluster nemen nieuwe regionale hightech bedrijven als SMART Photonics (gevestigd op het TU/e SciencePark en HTCE) en EFFECT Photonics (Strijp S) deel;

- gericht werken voor een sterker vestigingsklimaat.

Concreet zet Brainport met een intensieve lobby in om onze sport- en cultuur voorzieningen en daarmee het verblijfsklimaat structureel naar een met haar concurrerende regio's vergelijkbaar niveau te brengen. Ook wordt met de Economic Development Boards van de andere top-economische regio's deelgenomen aan de totstandkoming van de Nationale Omgevingsvisie, om daarin de positie van Brainport steviger nationaal te verankeren (MIRT). De lobby voor bijvoorbeeld een snelle, grensoverschrijdende treinverbinding naar Düsseldorf maakt daarvan onderdeel uit.

Voor de eerste jaren wordt de zwaarste inzet voorzien op de domeinen: 'People' (arbeidsmarkt/onderwijs), 'Business' (starters en groeiers), en 'Internationalisering'.

In de tweede plaats richt het Meerjarenplan zich op maatschappelijke uitdagingen op het gebied van gezondheid, mobiliteit, energie, voedsel en veiligheid. Deze uitdagingen hebben de potentie om de nieuwe aanjagers ('drivers') te worden voor economische groei in Brainport.

Uitvoeringsorganisatie Brainport Development zal hierin de komende jaren een verbindende en faciliterende rol hebben, voor de gehele Brainportregio. Op verzoek kan zij partijen uit de Brainportregio actief betrekken bij projecten en programma's gericht op nieuwe clusters en daarmee op nieuwe ondernemingen en werkgelegenheid. Onze partners uit bedrijfsleven en kennisinstellingen zijn hierbij 'in de lead'. Zij hebben de regie op de inhoud en zijn als eerste aan zet; Brainport Development levert hen op verzoek, kortlopend extra inzet en ondersteuning. Het organiserend vermogen, netwerk en expertise van de regionale ontwikkelmaatschappij wordt zo toegevoegd aan aanjaaginitiatieven die een extra impuls nodig hebben.

Op een aantal maatschappelijke uitdagingen wordt die rol al duidelijk. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van proeftuinen voor Smart Mobility, Energy ('closing the solar cycle'), 'smarter & safer cities' (bijv. DITTS in relatie tot 'Securelane' A58) en Brainport Healthy Living. Zo zal 'Brainport Healthy Living', een door het bedrijfsleven getrokken proeftuin voor opschaalbare innovaties in de zorg, naar verwachting in 2016 gaan starten en ertoe moeten leiden dat ouderen langer gezond thuis kunnen leven. In de komende jaren zal dit moeten doorgroeien tot een samenwerking waaraan zo'n 20.000 inwoners in de regio deelnemen. Als ontwikkelorganisatie staat Brainport Development klaar om de aan dit lab verbonden en nog te verbinden MKB-bedrijven, (zorg)partijen en inwoners te gaan faciliteren.

Wat betekent een extra impuls op internationalisering concreet?

Het Brainport International Programme ('BIP') zorgt voor een extra impuls op internationalisering.

Het Brainport International Programme ('BIP') richt zich op de volgende taakvelden:

- het aantrekken, (ver)binden en behouden van internationaal talent (TALENT);
- het bevorderen van innovatie, R&D en investeringsbevordering (INVEST);
- het bevorderen van export (EXPORT);
- de voorwaarden scheppen voor economische samenwerking met andere high tech ecosystemen wereldwijd (PUBLIC), en
- de internationale positionering van Brainport regio Eindhoven en haar high tech ecosysteem (BRANDING).

Het bestuurlijk platform Campusgemeenten heeft uitgesproken dat het vanaf 1 januari 2016 de in 2014 gestarte succesvolle samenwerking wil intensiveren. Met deze extra

inzet kan er meer aandacht en inzet geleverd worden voor de gehele Brainportregio op bijvoorbeeld:

- de Verenigde Staten, als grootste buitenlandse investeerder in onze regio, met name ten behoeve van het Fotonicacluster in de Brainport regio;
- Duitsland, met name voor diverse projectactiviteiten ten behoeve van het MKB (EXPORT en INNOVATIE);
- het organiseren van een 2-daagse werkbezoek van het voltallige Corps Diplomatique van Nederland (alle Nederlandse ambassadeurs op buitenlandse posten). Tijdens het tweedaags werkbezoek zullen zij diepgaand kennismaken met de kracht van de Brainportregio (bedrijven en kennisinstellingen) zodat zij in het buitenland nog beter onze regio kunnen promoten;
- vergroting van het aantal economische missies naar onze regio.

De effecten van het internationaliseringsprogramma slaan neer in de hele Metropoolregio. Recente voorbeelden hiervan (enkel nog maar naar aanleiding van de missie in Waterloo, Canada) zijn de positief verlopen matchmakinggesprekken voor o.a.:

- Wingsprayer: het bedrijf uit Maarheeze dat een innovatief sproeisysteem heeft ontwikkeld waardoor minder bestrijdingsmiddelen noodzakelijk zijn in de agrarische sector. Wingsprayer, op zoek naar nieuwe afzetkanalen voor zijn product in Noord-Amerika, heeft in Waterloo matchmakinggesprekken gevoerd met potentiële samenwerkingspartners en afnemers;
- SNOCOM, de startuponderneming die vanuit de TU/e nu de wereld intrekt met de zelfontwikkelde Snowcuber, de machine die eenheden van drie kuub sneeuw comprimeert en voor afvoer opslaat in een transportcontainer. Ook dit bedrijf is nu in gesprek met de luchthavens van Waterloo en Toronto en verschillende gemeenten in de Waterlooregio;
- De vestiging van het Europese hoofdkantoor van het Canadese bedrijf Barrday (Waterloo) in Valkenswaard. Dit bedrijf, gespecialiseerd in geavanceerd materiaaloplossingen voor de luchtvaart- en defensie-industrie, heeft zich na presentatie van de Brainportregio in Waterloo in Valkenswaard gevestigd vanwege het hoge technologie profiel van de Brainportregio en de gunstige geografische ligging ervan in Europa.

De effecten van het Brainport International Programme vertalen zich ook in aansprekende recente cijfers voor de Brainportregio. In 2015 hebben zich 43 nieuwe bedrijven in de Brainportregio gevestigd, waarvan 28 buitenlandse en 15 binnenlandse. Daarnaast zijn er 4 uitbreidingsprojecten geregistreerd bij reeds gevestigde buitenlandse bedrijven. Daarmee zijn 779 nieuwe arbeidsplaatsen in 2015 gecreëerd. Ten opzichte van 2014 is dat een stijging van 26% van het aantal nieuwe bedrijven en 129% van het aantal arbeidsplaatsen.

Recente voorbeelden van bedrijven die voor Brainport hebben gekozen zijn: Shimano, dat haar Europees hoofdkantoor naar Eindhoven brengt, Avure HPP technology dat het Europese testcentrum foodprocessing in Helmond heeft, Huawei dat haar logistiek centrum bij DHL in Eindhoven onderbrengt en de uitbreiding van Fujifilm International, Inc. in Deurne.

Welk effect heeft het als de gevraagde extra overheidsbijdrage niet beschikbaar gesteld wordt?

De voorbije jaren heeft –ten gevolge van een lagere en niet geïndexeerde financieringsbijdrage- Brainport Development de tering naar de nering gezet. Met de efficiëntyaakstelling die de gemeenten Brainport Development jaarlijks meegeven, is er nagenoeg geen efficiency winst meer te bereiken. Eerder is het zo dat Brainport Development meerdere initiatieven noodgedwongen aan zich voorbij heeft moeten laten gaan. Daardoor heeft de Brainportregio kansen gemist of heeft ze deze met

vertraging kunnen oppakken. Kansen die in andere regio's wel meer succesvol zijn opgepakt. Zo heeft Brainport Development:

- niet direct het startersinitiatief Startupbootcamp HighTechXL kunnen steunen, een initiatief dat grote meerwaarde heeft voor de aantrekkelijkheid van de Brainport regio als startup-ecosysteem voor de doelgroep van bedrijven waar op wordt gericht. Een soortgelijk initiatief, maar dan gericht op een andere specifieke doelgroep, Startupbootcamp 'Smart Materials' kon in Limburg wel een vliegende start maken door steun van Brightland Chemelot Campus Geleen.
- niet de Smart-Mobility initiatieven in het Automotivecluster snel op kunnen schakelen. Na enige vertraging is dit inmiddels samen met AutomotiveNL opgepakt en is door beide partners samen (eind 2015) een programmamanager aangesteld die de samenwerking op Smart Mobility in het automotivecluster nu verder vorm geeft;
- de enorme kans bijna gemist die er voor onze regio ontstond om de eerste buitenlandse vestiging van de Amerikaanse Singularity University in de Brainportregio (SU-NL) direct te verzilveren. Brainport Development is in nauwe samenwerking met de gemeente Eindhoven niet alleen op zoek gemoeten naar inhoudelijke projectpartners voor 'SU-NL', maar ook naar partijen -buiten de regio- die de aanloopkosten voor dit traject mee wilden delen. SU-NL ontwikkelt zich inmiddels voorspoedig, maar de restfinanciering moet nog worden gerealiseerd voordat dit eerste filiaal buiten de VS, naar verwachting later dit jaar op Strijp-S, kan worden geopend.